

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-13094613
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

22 Temmuz 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste ve Ekleri (1 Takım)

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN FERİT ŞENYAŞAR'IN
TBMM 7/25269 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Aydın'ın Germencik ilçesinde yürütülen JES projeleri büyük tahribatlar yaratmaktadır. 45 bin nüfuslu ilçede zeytin, incir, pamuk gibi çok sayıda tarımsal ürün yetiştirilmektedir. Ancak JES projeleri nedeniyle, bölge halkı tarımın bitme noktasında olduğunu ifade edilmektedir. 2022 yılında tarım arazilerinde oluşan dev çatlaklar üzerine yapılan çalışmalarla, çatlakların su çekilmesine bağlı kuraklık nedeniyle meydana geldiği belirlendi. Germencik Çevre Platformu'nun verdiği bilgilere göre, kent genelinde 40, Germencik'te ise 20 JES projesi bulunmaktadır. Bu santrallerin 10'u Kipaş Holding'in şirketlerine aittir. Kipaş Holding'e ait Maren Maraş Elektrik Üretim şirketinin, yeni bir jeotermal kaynak arama sondajı için harekete geçtiği belirtilmektedir. Şirketin, Bozköy Mahallesi'nde 7 bin 745 hektarlık ruhsat alanı içerisinde bin 38 hektarlık bölümde bir sondaj kuyusu açmayı planlaması halkta endişe yaratmaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na başvuran şirket, çevresel etki değerlendirme (ÇED) süreci başlatmıştır. Proje, yine verimli tarım arazileri üzerinde hayata geçirilmek istemekte ve şirket, proje bedelini 9 milyon TL olarak belirlemiştir. Geçtiğimiz günlerde bu şirketin Bozköy'deki kimyasal atıklarını, Hıdırbeyli Sulama Göleti'ne boşalttığı ortaya çıkmış fakat hala bölgedeki tarımsal faaliyetler yeni projelerin tehdidi altındadır.

Bu bağlamda;

- 1- JES yoluyla yeraltından çıkarılacak zehirli sıvıların canlı yaşamına karışmaması ve atıkların güvenli biçimde uzaklaştırılması adına söz konusu saha için planlanan yöntem nedir ve belirlenen bir alan varsa buna dair saha çalışması yapılarak canlı yaşamına dair kabul edilebilir bir mesafede bulunmakta mıdır?
- 2- Bölgede var olan santrallerin tarımsal faaliyetlere olan etkisine yönelik bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 3- Daha temiz bir enerji kaynağı olarak rüzgar ve güneş enerjisi yerine JES gibi ekolojik ve canlı yaşamı açısından risk barındıran bir yöntemin özellikle tercih edilmesinin gerekçesi nedir? JES yöntemi ile elde edilecek enerjiye dair daha az risk barındıran farklı enerji yöntemleri ile karşılaştırması yapılmış bir çalışma var mıdır?
- 4- Bakanlık olarak son 10 yılda JES'ler için ne kadar teşvik verilmiştir? Bu şirketin Bozköy'deki kimyasal atıklarını, Hıdırbeyli Sulama Göleti'ne boşaltması ile ilgili herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Eğer yapılmamışsa bunun gerekçesi nedir?

CEVAPLAR

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemler ile seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesi ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar olarak tanımlanmakta olup, ÇED Yönetmeliği Ek Listeleri'nde yer alan "Jeotermal" faaliyetleri için hazırlanan ÇED Raporlarında/Proje Tanıtım Dosyaları'nda çevre ve insan sağlığına, kaynağın çıkartılması ve kullanılması olası etkiler ortaya konularak, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bağlı yönetmelikler ve diğer mevzuat hükümlerince olumsuz etkilere karşı alınacak önlemler yer almaktadır.

Ayrıca gerekli görülmesi halinde ilave çalışmalar yaptırılmakta ve Nihai ÇED Raporu'nda belirtilen tüm önlemlere uyulacağına yönelik ilgili işletme/firmalardan taahhütname alınmaktadır. İşletme aşamasında meydana gelebilecek herhangi bir sucul ortama atık deşarjı konusunda ise gerek İl Müdürlükleri gerekse de Bakanlığımız denetim birimleri tarafından incelenmekte ve gerekli görülmesinde halinde numuneler alınarak analizleri yaptırılmaktadır.

Söz konusu projelerle ilgili olarak Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 3. fıkrası gereğince komisyon üyeleri oluşturulmakta olup, bahse konu komisyonlarda İl Tarım ve Orman Müdürlükleri de mutlaka yer almakla birlikte, bahse konu komisyon tarafından; bölgenin mevcut çevresel özelliklerinin yanı sıra bölgedeki tarım ve hayvancılık faaliyetleri, mevcut ve planlanan geçim kaynakları ve projenin bunlara etkileri vb. hususlar dikkate alınarak değerlendirmeler yapılmaktadır.

Enerji politikalarının belirlenmesi konusunda Bakanlığımız görev ve sorumlulukları bulunmamakla birlikte, gerçekleştirilmesi planlanan tüm enerji yatırımı projelerinin (nükleer, termik, rüzgar, güneş, jeotermal, hidroelektrik vb) kurulması planlandığı alandaki çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek Bakanlığımız görev ve sorumlulukları kapsamında JES projeleri için herhangi bir teşvik verilmemekte olup, bahse konu projeler için Bakanlığımızca (Çevresel Etki Değerlendirilmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) Çevresel Etki Değerlendirilmesi (ÇED) Yönetmeliği hükümlerince ÇED süreci yürütülmektedir.

Söz konusu jeotermal santralinden alıcı ortama akışkan deşarjı olduğunu belirten ihbara istinaden Aydın Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü teknik personellerince yerinde denetim gerçekleştirilmiştir. Denetim esnasında jeotermal santralden, santral ile yol arasındaki araziye akışkan deşarjının olduğu görülmüş, bu akışkandan yetkili laboratuvar tarafından numune aldırılmış ve numune sonucunun deşarj standartlarını sağlamaması sebebiyle 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun ilgili maddeleri kapsamında gerekli idari yaptırım uygulanmıştır. Adli süreç için gerekli işlemler başlatılmıştır.